

Rezime izvještaja guvernerke – decembar 2023.

U Izvještaju guvernerke za decembar 2023. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2023. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u decembru realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2023. godinu.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, na osnovu kvartalnih procjena, u 2023. godini ostvaren je realni rast BDP-a od 6% u odnosu na 2022. godinu. U sva četiri kvartala 2023. godine ostvaren je realni rast, po kvartalima: 6,2%, 6,9%, 6,6% i 4,3%, u odnosu na isti kvartal prethodne godine.

Potrošačke cijene su u decembru 2023. godine u odnosu na prethodni mjesec bile manje za 0,5%, a u odnosu na decembar prethodne godine veće za 4,3%.

Industrijska proizvodnja je, prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu zabilježila rast od 6,4%. Rast proizvodnje je evidentiran u sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom od 26,2% i sektoru vađenja ruda i kamena od 3,9%, dok je u sektoru prerađivačke industrije zabilježen pad od 6,1%.

Broj dolazaka turista u kolektivnom smještaju u 2023. godini iznosio je 1,44 miliona što je za 23,17% više u odnosu na prethodnu godinu. U istom periodu ostvareno je 5,12 miliona noćenja, što predstavlja rast od 18,75%. Broj dolazaka stranih turista je porastao za 24,62%, dok je broj noćenja stranih turista porastao za 20,41%.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, prevoz putnika u 2023. godini u odnosu na prethodnu godinu bilježi rast u većini vidova saobraćaja: u željezničkom za 9,8%, drumskom za 8,4% i prevozu putnika na aerodromima za 30,6%.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, građevinarstvo je u 2023. godini zabilježilo pad vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 7,9%, i pad efektivnih časova rada od 4% u odnosu na prethodnu godinu.

Prosječan broj zaposlenih u decembru 2023. godine iznosio je 246.449 lica, što je za 0,22% manje u odnosu na prethodni mjesec, a za 8,50% više u odnosu na

decembar 2022. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u decembru 2023. godine iznosio 39.942 što predstavlja pad od 1,08% u odnosu na prethodni mjesec, a u odnosu na decembar 2022. godine pad od 14,28%.

Ukupan broj privrednih subjekata koji se u Centralnom registru privrednih subjekata vode kao aktivni, a koji u Centralnom registru transakcionih računa imaju aktivne račune na 31. 12. 2023. godine, bio je 62.766, od kojih je 16.511 ili 26,30% bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih privrednih subjekata je manji za 0,01%, dok je u poređenju sa istim mjesecom 2022. godine zabilježen rast od 2,54%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa privrednih subjekata je na kraju decembra 2023. godine iznosio 1.158.556.387,40 eura, i bio je veći za 0,99% na mjesečnom nivou, a na godišnjem nivou 19,25%.

Od ukupnog broja blokiranih privrednih subjekata na 31. 12. 2023. godine (16.511) u neprekidnoj blokadi do 365 dana bila su 1.363 privredna subjekta čija blokada je iznosila 28.979.910,78 eura što čini 2,50% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata, dok je u neprekidnoj blokadi duže od 365 dana bilo 15.148 privrednih subjekata sa iznosom blokade od 1.129.576.476,62 eura što čini 97,50% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata.

Koncentracija duga na dan 31. 12. 2023. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih blokiranih privrednih subjekata (0,06% ukupno evidentiranih blokiranih privrednih subjekata), odnosilo 29,99% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 blokiranih privrednih subjekata (0,30% ukupno blokiranih privrednih subjekata) učestvovalo je sa 51,78% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Ukupna aktiva banaka na kraju decembra 2023. godine iznosila je 6.734,26 mil. eura, što na godišnjem nivou predstavlja rast od 330 mil. eura, ili 5,15%. U strukturi aktive dominantno mjesto zauzimali su krediti, koji su na kraju decembra 2023. godine iznosili 4.095,21 milion eura, i u odnosu na decembar prethodne godine ostvarili su rast od 11,89%, dok su u odnosu na prethodni mjesec ostvarili rast od 0,25%.

Kreditni banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju decembra 2023. godine iznosili su 114,98 miliona eura i u odnosu na decembar 2022. godine bilježe pad od 20,39%, dok su u odnosu na prethodni mjesec zabilježili pad od 15,32%.

Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju decembra 2023. godine iznosili su 205,59 miliona eura i činili su 5,02% ukupnih kredita.

Na godišnjem nivou bili su niži za 1,67%, dok su u odnosu na prethodni mjesec zabilježili pad od 0,79%.

Depoziti u bankama u decembru 2023. godine iznosili su 5.473,18 miliona eura i u odnosu na decembar 2022. godine bilježe rast od 4,76%, dok su u odnosu na prethodni mjesec ostvarili pad od 0,51%. Ukupan kapital banaka na kraju decembra 2023. godine iznosio je 820,25 miliona eura, i u odnosu na isti period prethodne godine bio je veći za 21,43%, dok je u odnosu na prethodni mjesec veći za 0,52%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju decembra 2023. godine iznosila je 6,59%, i u odnosu na kraj decembra 2022. godine zabilježila je rast od 0,67 pp, dok je bila za 0,03 pp veća u odnosu na kraj prethodnog mjeseca. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u decembru 2023. godine iznosila je 6,51%, i na godišnjem nivou bilježi pad od 0,04 pp, dok je bila za 0,01 pp niža nego u prethodnom mjesecu. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa iznosila je 0,21% na kraju decembra 2023. godine i u odnosu na isti period prethodne godine bila je niža za 0,04 pp, dok je bila za 0,01 pp niža nego na kraju prethodnog mjeseca.

Obavezna rezerva banaka iznosila je 290,63 miliona eura na kraju decembra 2023. godine, i u odnosu na isti period prethodne godine bila je veća za 27,56 miliona eura ili 10,47%, dok bilježi pad od 1,42 miliona eura ili 0,49% na mjesečnom nivou. Tokom decembra 2023. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 71,33%, dok je na računu Centralne banke u inostranstvu izdvojeno 28,67%.

U 2023. godini bruto premija osiguranja je iznosila 119,45 miliona eura. U njenoj strukturi dominiraju premije neživotnog osiguranja (80,22%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (19,78%).

Ostvareni promet na Montenegroberzi u 2023. godini iznosio je 12,26 miliona eura, ostvaren je kroz 1.753 transakcije i u odnosu na isti period prethodne godine bio je manji 29,54%. Tržišna kapitalizacija na dan 31. 12. 2023. godine iznosila je 2.523,02 miliona eura, i na godišnjem nivou bilježi pad od 29,15%, dok na mjesečnom nivou bilježi pad od 0,14%.

Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju decembra 2023. godine bila 15.583,13 indeksnih poena, ostvaruje rast od 10,21% na godišnjem nivou, dok je u odnosu na kraj prethodnog mjeseca niži za 0,24%. Indeks MNSE10 iznosio je 1.063,32 indeksna poena i bilježi rast od 5,36% u odnosu na decembar

prethodne godine, dok u odnosu na kraj prethodnog mjeseca bilježi pad od 0,56%.

Izvorni prihodi budžeta u 2023. godini, prema preliminarnim podacima Ministarstva finansija, iznosili su 2.566,40 miliona eura i bili su viši za 5,93% u odnosu na planirane, a za 28,62% u odnosu na 2022. godinu. Budžetski rashodi iznosili su 2.556,10 miliona eura i zabilježili su pad od 3,14% u poređenju sa planiranim, a rast od 13,82% na godišnjem nivou. Budžetski suficit iznosio je 10,30 miliona eura ili 0,15% BDP-a.

Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju decembra 2023. godine, javni dug je iznosio 4.126,81 milion eura ili 60,27% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug odnosilo se 542,62 miliona eura ili 7,92% BDP-a, a na spoljni dug 3.517,29 miliona eura ili 51,37% BDP-a, dok se na dug lokalne samouprave odnosilo 66,90 miliona eura ili 0,98%. Neto javni dug iznosio je 58,04% BDP-a.

U decembru su nastavljene aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Između ostalog, u okviru implementacije druge faze IPA regionalnog projekta, ostvareno je učešće na šestom sastanku Upravnog odbora projekta. U vezi sa aktivnostima u okviru komponente II projekta, realizovana je ekspertska misija Hrvatske narodne banke. U okviru bilateralne tehničke saradnje sa partnerskim centralnim bankama, održan je onlajn sastanak sa ekspertom Banke Holandije.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS sistema i DNS sistema iznosila je 100% u decembru.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani, u skladu sa Zakonom o platnom prometu.